

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/64/2016
Identifikačné číslo spisu:	1015200889
Dátum vydania rozhodnutia:	17.10.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1015200889.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľa: F. C., trvale bytom Š. XXX, Č. O., Česká republika, toho času Věznice Kanyšperk nad Ohří, Zlatá 52, Kanyšperk nad Ohří, Česká republika, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 8Sd/53/2015-38 zo dňa 21. júna 2016 v konaní o invalidný dôchodok, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 8Sd/53/2015-38 zo dňa 21. júna 2016 mení tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X-G. zo dňa 15. decembra 2014 zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom označeným vo výroku tohto rozsudku potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X-G. zo dňa 15. decembra 2014, ktorým podľa § 71 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a čl. 52 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia priznala navrhovateľovi od 29.04.2014 invalidný dôchodok v sume 11,40 € mesačne (ďalej len „rozhodnutie odporkyne“).

Krajský súd vo svojom krátkom odôvodnení rozsudku uviedol, že opravný prostriedok navrhovateľa nie je dôvodný. Dospel k záveru, že sa navrhovateľovi nepodarilo spochybniť správnosť posudkov posudkových lekárov, preto podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „O. s. p.“) vyhodnotil rozhodnutie odporkyne ako

vecne správne a vydané v súlade so zákonom a jeho odôvodnenie ako dostatočne zrozumiteľné, nakoľko bolo z neho zrejmé, ako odporkyňa posudzovala nárok navrhovateľa.

Proti rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie, v ktorom okrem iného uviedol, že nesúhlasí s rozsudkom, pokiaľ ide o uznanie doby invalidity. Tvrdil, že lekárske záznamy preukazujú, že všetky ochorenia, ktoré neskôr viedli k uznaniu jeho invalidity, boli diagnostikované už od roku 2010, počas výkonu jeho väzby v Košiciach (27.09.2010 - 1.11.2012). Podľa jeho názoru bolo povinnosťou zdravotníckeho zázemia vo väznici, aby mu umožnil vykonať úkony pri vybavovaní invalidného dôchodku, zo Sociálnej poisťovne však nedostal žiadnu odpoveď. Poukázal na zlé podmienky vo väzbe, kde sa mu stále zhoršoval zdravotný stav a bol vraj zastrašovaný pre prípad, že by sa chcel obrátiť na príslušné orgány. Žiadal zrušenie rozsudku krajského súdu a vyhovieť jeho návrhu.

Odporkyňa sa k odvolaniu vyjadrila tak, že navrhovateľ neuviedol také nové skutočnosti, ktoré by spochybnil alebo vyvrátili záver prijatý v posudkoch posudkových lekárov. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľa boli podľa odporkyne dostatočne ozrejmene a nebol daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Navrhovateľ v konaní nepreukázal, že by jeho zdravotný stav bol zhoršený v rozsahu odôvodňujúcom vznik invalidity od skoršieho dátumu. Dátum vzniku invalidity určili posudkoví lekári zhodne, kedy bolo potvrdené rozhodujúce zdravotné postihnutie navrhovateľa majúce za následok vznik invalidity. Dostupné nálezy podľa odporkyne nepodmieňujú uznanie invalidity od roku 2010. Preto odporkyňa považuje závery napadnutého rozsudku za vecne správne a dostatočne podložené vykonaným dokazovaním a navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“).

II.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok), preskúmal rozsudok krajského súdu, rozhodnutie odporkyne a konanie, ktoré mu predchádzalo a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) k záveru, že je potrebné podľa § 250ja ods. 3 zmeniť rozhodnutie krajského súdu, zrušiť rozhodnutie odporkyne a vrátiť jej vec na ďalšie konanie. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 17.10.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Odvolací súd zo súdneho spisu a z pripojeného administratívneho spisu zistil, že na základe žiadosti navrhovateľa o invalidný dôchodok zo dňa 04.03.2014 vypracovala dňa 19.08.2014 posudková lekárka Sociálnej poisťovne, pobočky Senica, posudok o zdravotnom stave navrhovateľa. V posudku konštatuje dlhoročnú liečbu ľavého kolena, potvrdenú gonartrózu II.-III. stupňa, instabilitu kolena, glaukóm a hypertenziu. Ako rozhodujúce zdravotné postihnutie určila vnútorné poruchy kolenného kĺbu, podľa Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, kapitoly XV - choroby podporného a pohybového aparátu, Oddielu G - postihnutie končatín, položky 47 - uvoľnenie väzivového aparátu kolena, písmena b/ - vyžadujúce spevnenie podporným aparátom, určila mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 35 % (zákonne rozpätie 25 - 35 %). Za iné zdravotné postihnutia (gonartróza, glaukóm, hypertenzná choroba srdca) zvýšila percentuálnu mieru o 10 % na celkových 45 %, z čoho vyplynul záver, že navrhovateľ je invalidný. Dátum vzniku invalidity určila na 29.04.2014.

Na základe tohto posudku bol rozhodnutím odporkyne navrhovateľovi dňa 15.12.2014 navrhovateľovi priznaný invalidný dôchodok od 29.04.2014 v sume 11,40 € mesačne.

Navrhovateľ včas podal opravný prostriedok, v ktorom vyjadril nesúhlas s určeným dátumom vzniku nároku. Tvrdil, že invalidným sa stal už v roku 2010, ale počas pobytu vo väznici v Košiciach sa mu

nepodarilo začať konanie o invalidnom dôchodku. Vyjadril názor, že by mal byť uznaný za invalidného od decembra 2010, kedy mu diagnostikovali glaukóm, ktorý mu ako vodičovi kamiónu môže v budúcnosti výrazne ovplyvniť život.

Navrhovateľov zdravotný stav bol preto opätovne posúdený inou lekárkou Sociálnej poisťovne, pobočky Senica, dňa 02.03.2015, ktorá konštatovala presbyopiu a očné hypertenziu od decembra 2010 a gonartrózu II.-III. stupňa vľavo podľa nálezu z 29.04.2014. Uzavrela, že dostupné odborné nálezy nepodmieňujú priznanie invalidity od roku 2010. Výsledok posúdenia bol rovnaký ako pri prvom posudku z hľadiska druhu zdravotného postihnutia, dátumu vzniku invalidity aj jej miery.

Následne vypracovala posudok posudková lekárka Sociálnej poisťovne - ústredia, pobočky Košice, ktorá prišla k rovnakým posudkovým záverom. V posudku okrem iného uviedla, že dátum vzniku invalidity určuje na 29.04.2014 pre rozhodujúce zdravotné postihnutie - instabilitu ľavého kolena, nie pre glaukóm, ktorý je podľa nej z posudkového hľadiska nevýznamný, lebo je liečbou kompenzovaný a nespôsobuje poruchu zrakových funkcií.

Odporkyňa sa k opravnému prostriedku vyjadrila tak, že námietkam navrhovateľa nemožno vyhovieť, pretože posudkoví lekári na základe predložených odborných lekárskeho nálezu a vlastného vyšetrenia dospeli k rovnakému záveru ako pôvodný posudok, že navrhovateľ je invalidný od 29.04.2014. Navrhovateľ listinnými dôkazmi nepreukázal, že jeho zdravotný stav odôvodňuje vyššiu mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť alebo zmenu dátumu vzniku invalidity.

Na pojednávaní pred krajským súdom dňa 21.06.2016 bez účasti vopred ospravedlneného navrhovateľa súd vyhlásil rozsudok, ktorého preskúmanie je predmetom odvolacieho konania.

Okrem toho zo spisov vyplýva, že navrhovateľ bol posúdený ako invalidný od rovnakého dátumu 29.04.2014 aj posudkovým lekárom príslušného orgánu Českej republiky.

III.

Po preskúmaní rozsudku krajského súdu a konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, musí Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatovať, že odôvodnenie rozsudku neposkytuje dostatočne zrozumiteľné odpovede na námietky vznesené navrhovateľom, keďže sa krajský súd obmedzil iba na konštatáciu skutkového stavu a viac-menej zopakovanie vyjadrenia odporkyne. Z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, ako súd posudzoval správnosť zistenia skutočného stavu odporkyňou a prečo nepovažoval navrhovateľove námietky za spôsobilé spochybniť vydané rozhodnutie.

Podľa § 71 zákona o sociálnom poistení je poistenec invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (ods. 1).

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej, duševnej a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby (ods. 3).

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe lekárskeho správ a údajov zdravotnej dokumentácie a komplexných vyšetrení a ich záverov (ods. 4).

V konaní o preskúmaní rozhodnutí odporkyne o dávkach dôchodkového poistenia, v rámci ktorých sa rozhoduje o invalidnom dôchodku (§ 70 zákona o sociálnom poistení), je nevyhnutnou požiadavkou dôsledne objasnený zdravotný stav žiadateľa o dávku z hľadiska určenia miery a času vzniku poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Vzhľadom na to, že posúdenie dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti, vo veciach sociálneho poistenia je posudzovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia príslušnej pobočky resp. ústredia (§ 153 ods. 5 zákona o sociálnom poistení).

Odvolací súd podotýka, že nie je v kompetenciách správneho súdu zaoberať sa tvrdeniami navrhovateľa, že mu nebolo umožnené počas výkonu väzby začať dávkové konanie. Tieto tvrdenia navyše ani nemajú priamy súvis s konaním ani rozhodnutím odporkyne.

Na základe preverenia postupu a rozhodnutia odporkyne možno konštatovať, že navrhovateľ v konaní neučinil sporným posúdenie jeho zdravotného stavu pokiaľ ide o určenú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, ani pokiaľ ide o určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia. Navrhovateľ však v opravnom prostriedku a aj v odvolaní žiadal, aby bola jeho invalidita uznaná od skoršieho dátumu, pričom vo svojich podaniach uvádza rok 2010. V opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne okrem toho osobitne argumentoval glaukómom, ktorý považoval za riziko pre výkon jeho povolania vodiča kamiónu.

S ohľadom na nároky kladené na administratívne rozhodnutie, ktoré musí byť aj primerane odôvodnené, sa odvolací súd zameriaval na to, či sú závery uvedené v posudku z 19.08.2014 dostatočne podložené a zrozumiteľne odôvodnené. Pri tomto prieskume súd prihliadal aj na ostatné posudky posudkových lekárov, ktoré boli vyhotovené po podaní opravného prostriedku.

Odvolací súd po preskúmaní všetkých vykonaných posudkov posudkových lekárov konštatuje, že na námietku o skoršom vzniku invalidity ako práve dňom 29.04.2014 navrhovateľ nedostal v žiadnom štádiu konania pred odporkyňou a ani v súdnom konaní zrozumiteľnú odpoveď. Zo spisových materiálov je zrejmé, že instabilitu ľavého kolena (ktorá bola vyhodnotená ako rozhodujúce zdravotné postihnutie) konštatuje ortopedické vyšetrenie vykonané dňa 24.04.2014, čo bolo posledné ortopedické vyšetrenie pred určeným dňom vzniku invalidity. Nie je však zrejmé, na základe akých úvah dospeli posudkoví lekári k záveru o čase vzniku invalidity práve päť dní po tomto vyšetrení, keď aj ostatné zdravotné postihnutia boli tiež diagnostikované skôr. Okrem toho instabilita kolena bola u navrhovateľa konštatovaná aj v ortopedickom vyšetrení z 06.02.2013 a práve kvôli instabilite ľavého kolena bol navrhovateľ hospitalizovaný už v januári 2013. Vo všetkých prípadoch išlo o rovnakú diagnózu a v posudkoch ani v lekárskejších správach sa nespomína zmena zdravotného stavu, resp. progres ochorenia. V takejto situácii je adresát rozhodnutia (navrhovateľ) odkázaný len na svoje domnienky o dôvodoch posúdenia. Nevedno totiž, čo bolo pri stanovení dátumu vzniku invalidity súčasťou úvah a hodnotenia dôkazov zo strany odporkyne. Rozhodnutie sa potom javí ako arbitrárne a teda v dávkových veciach sociálneho poistenia neakceptovateľné.

Odvolací súd poukazuje na to, že požiadavka na náležité a vyčerpávajúce odôvodnenie rozhodnutia je trvalým a všeobecným pravidlom; pri rozhodnutiach o invalidných dôchodkoch, ktoré závisia od posúdenia zdravotného stavu a pre poistencov môžu výrazne určiť ich budúcu sociálnu úroveň, nadobúda osobitnú dôležitosť. Ak nie je dostatočne odôvodnený posudok posudkového lekára, nemožno považovať za dostatočne odôvodnené ani rozhodnutie odporkyne, ktoré sa v odôvodnení obmedzí len na odkaz na takýto posudok.

Odvolací súd podotýka, že okrem formálneho nedostatku v podobe nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia naznačujú vyššie uvedené rozpory medzi lekárskejšími správami a rozhodnutím, ktorého prílohou je posudok posudkového lekára, aj pravdepodobnosť obsahovej nesprávnosti rozhodnutia, konkrétne pokiaľ ide o dátum vzniku invalidity. Odvolací súd však nechce a ani nemôže v tomto smere nahrádzať činnosť odporkyne, pretože zodpovedanie uvedených otázok je kompetenciou správneho orgánu.

S ohľadom na vyššie uvedené sa odvolací súd nestotožnil s výrokom krajského súdu a dospel k záveru,

že rozhodnutie odporkyne je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Preto podľa § 250j ods. 2 písm. d) v spojení s § 250ja ods. 3, § 220, § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 zmenil rozsudok krajského súdu, zrušil rozhodnutie odporkyne a vrátil jej vec na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne presne a úplne zistiť skutočný stav veci (predovšetkým čas vzniku navrhovateľovej invalidity), na tento účel obstarat' dôkazy, vyhodnotiť ich a vydať rozhodnutie, kde okrem iného objasní, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola odporkyňa vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala (§ 195, § 196 a § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení).

Odvolací súd účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania, pretože úspešný navrhovateľ si žiadnu náhradu neuplatnil a odporkyňa na nárok na náhradu trov v systéme správneho súdnictva zásadne nemá.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.